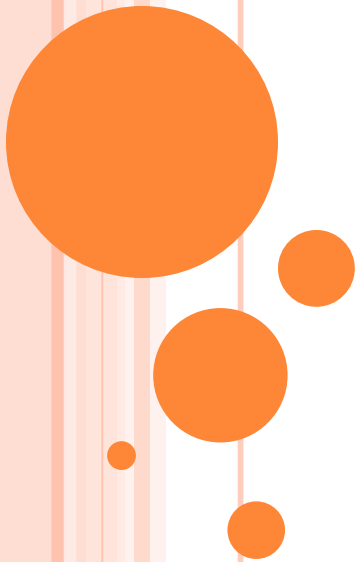

S2-OPPIMÄÄRÄ JA SEN HUOMIOIMINEN OPPILAAN ARVIOINNISSA

Hanna Virhiä-Särkäs, S2- ja erityisopetus
Tampereen yliopiston normaalikoulu

KUKA OPISKELEE S2-OPPIMÄÄRÄN MUKAAN?

- Oppilas opiskelee suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos
- äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.
- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei ole riittävää yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä
- oppilaan suomen kielen taito on muutoin riittämätön suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

- Oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä - oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä.
- Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista(2016)

OPPIMÄÄRÄ JA OPETUS

- Opetusta voidaan pitää erillisinä S2-tunteina, eriytettynä SUK-tunneilla tai näiden yhdistelmänä
- Oppilaalla voi olla vain jompikumpi oppimäärä: SUK tai S2. Sitä oppimäärää arvioidaan, mitä opetetaan ja päinvastoin.
- Arvioinnista vastaavat ne opettajat yhdessä, jotka oppilasta opettavat esim. S2- opettaja ja aineenopettaja tai luokanopettaja

S2-OPPIMÄÄRÄ

- Opetusjärjestelyiden lähtökohtana on aina oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe, joiden mukaan opetus suunnitellaan.
- Kun oppilaan peruskielitaidossa on isoja puutteita, hän yleensä hyötyy eniten erillisestä S2-opetuksesta.
- Kun oppilaan kielitaito vahvistuu, häntä voidaan integroida yhä enemmän suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen ryhmään

S2-OPPIMÄÄRÄN SOVELTAMINEN

(TAMPEREEN KAUPUNKI)

Valmistavasta/ kesken perusopetukseen tulleille

- **oppimissuunnitelma** tai S2-suunnitelma, jossa määritellään oppilaalle sovelletut tavoitteet > **sanallinen arviointi mahdollinen, kunnes yläkoulussa aletaan lähestyä päättöluokkaa**. Päättöarviointi (9.lk) on kriteerien mukaan kaikille sama, ellei oppilasta ole hojksattu (*-arviointi).
- edistymistä arvioidaan suhteessa oppilaan lähtötasoon ja asetettuihin tavoitteisiin
- ei tarvita painoalueita eikä kolmiportaista tukea, koska on kyse peruskielitaidon opettamisesta > vaihe jatkuu, kunnes oppilas alkaa saavuttaa vuosiluokan S2-tavoitteita. (Erityisoppilaat voivat poiketa tästä.)

Peruskoulua alusta asti käyneet

- jos vuosiluokkien mukaisia S2-tavoitteita ei saavuteta > tuen portaat > painoalueet
- > (HOJKS). Pelkästään S2-oppimäärää ei tule hojksata. Jos on hojksaus-tarve, oppilaalla on todennäköisesti laaja-alaisia, muissakin aineissa näkyviä vaikeuksia.

VUOSILUOKKIIN SITOMATON OPETUS

Perusopetuslaki toteaa, että opetus järjestetään **oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti** ja siten, että se **edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä** (628/1998, 3 §).

Perusopetuksen suorittamisessa ensisijaista on opintojen laajuus, ei ajallinen kesto. **Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu** mahdollistaa **yksilöllisen opinnoissa etenemisen**, mikä on hyvä vaihtoehto oppilaalle. Edellytyksenä on, että opetuksesta on tehty päätös paikallisessa opetussuunnitelmassa. Tällöin oppilaalle laaditaan perusopetusasetuksen mukaisesti oma opinto-ohjelma (11 §).

<https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/mille-vuosiluokalle-perusopetusikainen-maahanmuuttajaoppilas-sijoitetaan-jos>

S2-OPETUKSEN ERITYINEN TEHTÄVÄ

- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on **tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä** sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. **Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen** opetuksen sekä **muiden oppiaineiden** kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan **kielellistä ja kulttuurista identiteettiään** kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. **(OPS 2016)**

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS (OPS 2016)

KIELIKASVATUS **KOSKEE KOKO KOULUA**

- Kielitaidon kehitys alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu **läpi elämän**.
- Kieltä opitaan **koulussa, kotona, vapaa-ajalla jne.**
- Oppimisen kannalta tärkeää on asioiden **merkityksellisyys** oppijalle ja **osallisuuden kokemukset**.
- Oppilaat käyttävät **eri kielten taitoaan** kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa.
- Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden **yhteistyötä**.

MITÄ KÄYTÄNNÖSSÄ?

- Oppilaiden kielitaito hyvin erilainen; taso ja rakenne.
- Opiskelutaidot korostuvat, koska puutteellinen kielitaito on korvattava (pitäisi ainakin) muilla tavoilla.
- Arviointitapa korostuu, koska valittu tapa voi estää tai helpottaa taidon osoittamista.

OPISKELUTAIDOJA

- ❖ kuunteleminen, kysyminen; ilmapiiri!
- ❖ pari- ja ryhmäkeskustelut, tietojen jakaminen
- ❖ kuvanlukutaito; opeta löytämään tiedot kuvasta!
- ❖ kuvallinen tuki (olisiko aiheesta olemassa videota?) Näytä!
- ❖ merkityksen päättely sanan muodosta ja asiayhteydestä
- ❖ miellekartta
- ❖ lukemisstrategioita
- ❖ sanakirjan käyttö / google
- ❖ sanalistat
- ❖ sanastojen koonti ylä- ja alakäsite kuvioon

KUN LUOKASSA ON S2-OPPILAS

- Kaikki oppilaat hyötyvät näistä oppimisen keinoista! Mitä teet, ei ole keneltäkään pois.
- Älä pidä itsestään selvyytenä, että oppilas tietää, miten tulisi opiskella!
- Kerro miten juuri sinun oppiainettasi luetaan; muista erilaiset tekstityypit, erilaiset tavoitteet osata, erilaiset tavat oppia!
- Varmista ymmärrys
- Tee yhteistyötä (S2-opettaja + muut)!

ESIMERKKEJÄ ERI OPPIAINEIDEN LUKEMISESTA

- Miten opetellaan karttaa
- Tyypillinen sanasto

BG: ravinto, sopeutuminen, kuulua johonkin, tyypillinen, kilpailla, runsas, rehevä, <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/sanoma-public/spro/portal/static/prod/samplepages/000000000000525275/index.html>

Asukasluku, pinta-ala, valuutta, valtiomuoto,

HI: passiivin runsas käyttö esim. sovellettiin, keksittiin, oli arvostettu, voitiin, tehtiin,

sanajärjestyksenä OVS (yl. SVO) esim. Uskonnollisia menoja johti ylipappi. Nykyisin arvonimeä pontifex maximus käyttää katolisen kirkon johtaja, paavi. Torin läheisyydessä olivat tärkeimmät rakennukset.

OPPIAINEIDEN ARVIOINTI

- Mieti, mitkä ovat tavoitteet ja mikä on keskeistä sisältöä, joka tulisi hallita.
- Mieti, miten tuon osaamisen voi näyttää.
- Kieli on aina mukana, mutta sen merkitystä pitää pyrkiä rajoittamaan ts. oppilas voi näyttää osaamisensa suullisesti, oppitunnilla vähän kerrallaan, piirtämällä, esittämällä jne.
- Kokeissa kysy samoilla sanamuodoilla, joita on käytetty tunnilla, jotta oppilas voi keskittyä asiaan eikä kysymyksen merkitykseen.
- Opetta oppiaineen kieltä ja fraaseja

- Opetta oppilasta käyttämään sanakirjaa myös kokeessa.
- Anna tehdä mukaan omia sanalistoja tai muistiinpanot.
- Riittääkö käsitteiden tai asioiden tunnistaminen, yhdistäminen, havainnointi vai onko osattava tuottaa? Onko oppilaan kielitaito jo sellainen, että hänen on mahdollista tuottaa tekstiä.
- Pyri yksinkertaistamaan saadaksesi selville todellisen tietotaidon. Muuta rakenteet tai sanat helpommiksi tai selitä ne.
- Arviointi on kuitenkin myös kielen arviointia, sillä käsitteet ovat osa oppiaineen hallintaa.

OPH:N OPETUSSUUNNITELMAN TUKIMATERIAALEISSA PÄÄTTÖARVIOINNIN ARVIOINNIN KRITEERIT AVATTUNA

- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppiaineiden-paattoarviointi>

- Kielitaidon tasojen kuvaus:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kielitaidon_tasojen_kuvausasteikko.pdf

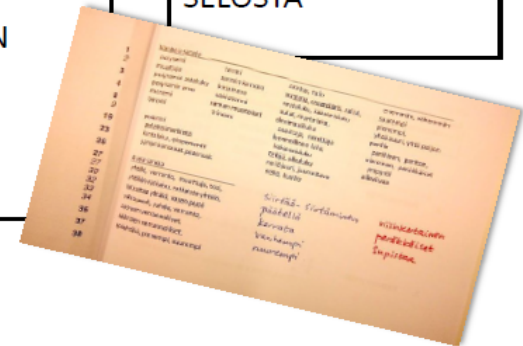
Kurssin käsitteet ryhmitellään ja ne pidetään esillä luokassa sekä opetusmateriaalin yhteydessä. Kurssin keskeiset käsitteet esitellään opiskelijoille heti kurssin alussa ja ne avataan opetusjakson aikana tekstien yhteydessä.

POLYNOMI
MUUTTUJA
POLYNOMIN ASTELUKU
POLYNOMIN ARVO
MONOMI
BINOMI

YHTÄLÖ
VERRANTO
SUORAAN
VERRANNOLLINEN
KÄÄNTÄEN
VERRANNOLLINEN
MUUTTUJA
TOSI
EPÄTOSI
SUHDE

ENEMMÄN KUIN
VÄHEMMÄN KUIN
SUUREMPI
PIENEMPI
YHTÄ SUURI KUIN
PARILLINEN
PARITON

YMPYRÖI
ALLEVIIIVAA
PÄÄTTELE
LASKE
SELOSTA

LÄHDE: KIELITIE TOINEN MATEMATIIKAN OPETUS MONIKIELISELLE OPISKELIJARYHMÄLLE (ULLA PAJANEN JA PEKKA NUORALA)

1. Kielen helpottaminen

Muuta kielen rakenteet helpommiksi ja selitä vaikeat sanat tai anna niille vastineet:

”Rantapenkereellä **oleskelee** viisi **silkkiuikkua**, neljä **tukkasotkaa** ja viisi **kalatiiraa**. Kuinka monta prosenttia linnuista **on ensimmäiseksi mainittuja?**”

→→→

”Rannalla **on** viisi **ruskeaa**, neljä **mustaa** ja viisi **valkoista** lintua. Kuinka monta prosenttia linnuista **on** ruskeita?”

Alkeiskielitaito ei ole esteenä oppimiselle.

Finnish writing - Kirjoittamisen kuvaimet historiaan/yhteiskuntaoppiin ja matematiikkaan

Olennaisempi historiassa/yhteiskuntaopissa

Olennaisempi matematiikassa

	A2	B1	B2
Kuvaileminen	Osaa kirjoittaa hyvin lyhyitä peruskuvauksia tapahtumista ja toiminnoista.	Pystyy välittämään tietoa ja lyhyesti kuvailemaan tapahtumia, havaintoja ja prosesseja. Osaa kuvailla lyhyesti visuaalisen esityksen (graafi, kuvio, taulukko, piirros jne.) osoittamalla siitä tärkeitä seikkoja. Osaa kuvailla selkeästi ajatuksenkulkuaan tehtävää ratkaistessaan.	Pystyy välittämään yksityiskohtaista tietoa. Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia kuvauksia tapahtumista, havainnoista ja prosesseista. Pystyy kuvailemaan yksityiskohtaisesti visuaalisen esityksen (graafi, kuvio, taulukko, piirros jne.) osoittamalla siitä tärkeitä piirteitä että merkityksellisiä yksityiskohtia. Pystyy yksityiskohtaisesti kuvailemaan ajatuksenkulkuaan tehtävää ratkaistessaan.
Selittäminen	Osaa yksinkertaisella tavalla selittää, miten joku tehdään tai on tehty.	Pystyy selkeästi selittämään ja antamaan syitä sille, miksi historiaan /yhteiskuntaoppiin tai matematiikkaan liittyvät asiat ovat niin kuin ovat, ja miksi jokin asia on ongelmallinen.	Pystyy selkeästi selittämään erilaisia ilmiöitä (esimerkiksi historiallisia tai matemaattisia prosesseja), tuloksia tai näkökulmia aiheeseen liittyvissä kysymyksissä. Osaa antaa eri ratkaisujen ja vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia.
Faktojen esittäminen, yleiskuvan ja selityksen antaminen	Pystyy ottamaan lyhyesti kantaa aiheeseen liittyvissä kysymyksissä.	Pystyy selittämään lyhyesti suunnitelmiaan ja toimiaan. Pystyy antamaan lyhyen yleiskuvauksen asiasta tai ongelmasta.	Pystyy antamaan selkeän selityksen tai yleiskuvauksen asiasta tai ongelmasta.
Mielipiteiden ilmaiseminen, keskusteleminen	Pystyy ilmaisemaan yksinkertaisella tavalla mitä mieltä on jostakin, tai onko jonkin puolesta vai vastaan.	Pystyy selittämään selkeästi kirjoittamalla, miksi on jonkin puolesta tai vastaan.	Pystyy keskustelemaan oppiaineeseen liittyvistä käsitteistä ja asioista yksityiskohtaisesti. Esimerkiksi demokratia, rakkauden ja seksuaalisuuden välinen suhde (historia/yhteiskuntaoppi); ratkaisut matemaattisiin ongelmiin tai matemaattisen aineiston eri esittämistavat.
Argumenttien esittäminen, todistaminen	Pystyy lyhyesti ja yksinkertaisella tavalla antamaan syitä sille, mitä on oppiaineeseen liittyvässä tilanteessa tehnyt, ja mitä aikoo tehdä.	Pystyy argumentoimaan selkeästi jonkin puolesta, esimerkiksi matematiikan ongelmanratkaisut, tai syyt erilaisiin asenteisiin ajankohtaisissa kysymyksissä.	Pystyy todistamaan asian monipuolisesti argumentoimalla ja niin, että argumentointi tukee loogisesti ja jäsentyneesti lopullista johtopäätöstä. Pystyy kirjallisesti todistamaan tehdyt johtopäätökset.
Koosteen tekeminen	Pystyy poimimaan lyhyistä tekstistä avainsanoja, fraaseja tai lyhyitä lauseita ja toistamaan niitä.	Pystyy kirjoittamaan omin sanoin ja yksinkertaisella tavalla lyhyitä kappaleita käyttäen apuna alkuperäisen tekstin kieltä ja esitysjärjestystä. Pystyy kokoamaan useista lähteistä lyhyitä tiedon sirpaleita ja tekemään niistä koosteen.	Pystyy tekemään koosteen useasta lähteestä peräisin olevasta suuresta määrästä tietoja ja argumentteja.

Puhuminen

Yhteenvedon tekeminen	Pystyy valitsemaan ja tuottamaan avainsanoja, lauseita tai lyhyitä virkkeitä siitä, mitä opettajat tai luokkatoverit ovat sanoneet.	Pystyy selittämään tehdyn johtopäätöksen lyhyesti. Pystyy esittämään lyhyen yhteenvedon ryhmätyöstä.	Pystyy esittämään verrattain tarkan yhteenvedon sanotusta tai kirjoitetusta.
Määrittelemine	Osaa tuottaa lyhyen, yksinkertaisen määritelmän matemaattiselle tai historialliselle käsitteelle.	Pystyy määrittelemään matemaattisia tai historiallisia käsitteitä selkeästi.	Pystyy määrittelemään matemaattisia tai historiallisia käsitteitä yksityiskohtaisesti. Pystyy tukemaan määritelmää esimerkein.
Arvioiminen, tulkinta	Pystyy yksinkertaisin lausein ottamaan kantaa siihen, onko jokin hyvä tai huono, positiivinen tai negatiivinen.	Pystyy perustelevaan miksi lähde on luotettava, tai miksi jokin on hyvä tai ongelmallinen.	Pystyy arvioimaan eri lähteitä, ajatuksia tai ratkaisuja ongelmaan. Pystyy spekuloidaan syistä, seurauksista ja hypoteettisista tilanteista.
Vertaileminen ja vastakkainasettelu	Pystyy käyttämään yksinkertaista, kuvailevaa kieltä lyhyisiin toteamuksiin sekä esineiden ja vaihtoehtojen vertailemiseen.	Pystyy selkeällä tavalla vertailemaan ja asettamaan vastakkain eri vaihtoehtoja ja ratkaisuja.	Pystyy perusteellisesti vertailemaan ja asettamaan vastakkain eri vaihtoehtoja, ratkaisuja, näkökulmia, lähteitä jne.
Itsensä tekeminen ymmärretyksi ja väärinkäsitysten / väärinymmärrysten selvittäminen	Pystyy tekemään itsensä ymmärretyksi yksinkertaista kieltä käyttämällä edellyttäen, että saa tarvittaessa apua. Osaa sanoa, että ei ymmärrä, tai että joku ei ole oikein.	Pystyy tarkistamaan, että opettajat ja luokkatoverit ymmärtävät, mitä hän sanoo tai että on itse ymmärtänyt muita oikein sekä selittää, miksi ei ymmärrä. Pystyy useimmissa tilanteissa tekemään itsensä ymmärretyksi opettajalle ja luokkatovereille.	Pystyy tarkistamaan, että ymmärtää. Pystyy toistamaan ja muotoilemaan sanottavansa uudelleen.
Opettajille ja luokkatovereille puhuminen	Pystyy käymään lyhyitä, rutiininomaisia keskusteluita luokkatovereidensä kanssa, jos toiset puhuvat hitaasti ja selkeästi, ja voi pyytää toistoa.	Pystyy osallistumaan suurimpaan osaan luokassa tapahtuviin, aiheeseen liittyviin keskusteluihin, jos toiset puhuvat yleiskielellä ja selkeästi.	Pystyy osallistumaan valmistautumatta oppiaineeseen liittyvistä aiheista käytyihin keskusteluihin. Pystyy vaihtamaan yksityiskohtaista tietoa luokassa käsitellyistä aiheista. Pystyy osallistumaan spontaanisti, esimerkiksi opettajan kanssa, laajoihin keskusteluihin oppiaineeseen liittyvistä aiheista.
Tarkennuksen pyytäminen	Osaa sanoa, että ei pysty seuraamaan. Osaa pyytää selvennystä kun ei ymmärrä.	Osaa pyytää tarkennusta toisten juuri sanomaan.	Osaa tehdä jatkokysymyksiä tarkistaakseen, että on ymmärtänyt ja saadakseen tarkennusta epäselviksi jääneisiin seikkoihin.
Vastaaminen	Osaa vastata yksinkertaisella tavalla siihen, mitä opettaja tai luokkatoverit sanovat.	Osaa vastata selkeästi siihen, mitä opettaja ja luokkatoverit sanovat.	Osaa reagoida sopivasti luokkakeskusteluissa esille tulleisiin asenteisiin, mielipiteisiin ja näkökulmiin.
Osallistuminen ryhmätyöskentelyssä	Osaa kysyä ja vastata tuttuja aiheita käsitteleviin yksinkertaisiin kysymyksiin.	Pystyy auttamaan esiin nousevien käytännön ongelmien ratkaisemisessa, esim. projektityöskentelyssä selittämään mielipiteensä ja kysymään luokkatoverien näkökantoja.	Pystyy myötävaikuttamaan projektissa raportoida ja selittämällä yksityiskohtaisesti asioita, jotka käsittelevät itseä kiinnostavia aiheita. Pystyy auttamaan työn organisoinnissa, antamaan palautetta ryhmän jäsenille ja ehdottamaan, miten edetä.

SANASTON SUPPEUS

- **Sanasto on koulumenestyksen olennainen tekijä. Mari Hongon väitös kertoo Suomessa pitkään asuneiden maahanmuuttajalasten tulevan sanastonhallinnaltaan useita vuosia suomalaislasten perässä.**

<http://www.opettaja.fi/cs/Satellite?c=Page&pagename=OpettajaLehti%2FPage%2Fjuttusivu&cid=1351276519632&juttuID=1355755729614>

SANASTON SUPPEUS

- ”Suomi katso, päiväs, yön on jo pois, ja soittaa kuin itse.”
Kyseessä on *Finlandia-hymnin* alku, josta on karsittu sanat, jotka eivät kuuluu tuhannen suomen kielen yleisimmän sanan joukkoon.
- Näiden tuhannen sanan suhteen Suomessa pitkään asuneet maahanmuuttajataustaiset lapset ja suomea äidinkielenään puhuvat lapset ovat sunnilleen samalla viivalla. Tätä harvinaisempien sanojen hallinnassa maahanmuuttajalapset tulevat vielä alakoulun loppuvaiheessakin selvästi suomalaissyntyisten luokkatoveriensa perässä.
- Yleinen ajattelutapa muiden kuin S2-opettajien keskuudessa on, että sanasto opitaan pitkälti ilman erityistä ohjausta. Enemmistö S2-opettajista taas kokee, että sanaston opettamiseen ei ole riittävästi aikaa.

Merkityksen päättely sanan muodosta ja asiayhteydestä

Yhdyssanan purkaminen: suojaväri on väri, ei värillinen suoja

Sanan muoto: sanallinen, sanaton, sanasto,

kaksi vuotta sitten

viime viikolla

toissapäivänä

eilen

tänä aamuna

NYT

tänä iltana

huomenna

ylihuomenna

ensi vuonna

Sana ”sitten” on ongelmallinen, kun oppilas mieltää sen helposti tarkoittavan jotain tulevaisuudessa (vrt. tee tämä ja sitten mene ulos) ja mm. historiassa puhutaan jonkin tapahtuneen 100 vuotta sitten.

